

מנה בנת

שימן הדף היומי בדרך קצרו

לע"נ הגאון רבי בנימין בן רבי דוד קורלנסקי זצוק"ל
 הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 72 פרשת במדבר תשפ"א

יומא לה- מא

כי ביום הזה יכפר עליכם וכולם עונים אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

דף לו גמרא המשנה היא כדעת ר"א בן ר"ש שגם בין האולם למזבח נקרא צפון, שר' יוסי בר' יהודה סובר שצפון הוא מקיר מזבח צפוני עד כותל העזרה ונגד כל המזבח הוא צפון ולר"א בן ר"ש גם בין האולם למזבח נקרא צפון, ולרבי גם מקום דריסת רגלי הכהנים ורגלי ישראל הוא צפון ומבית החליפות ולפנים אינו צפון לכו"ע, ויתכן שהמשנה היא גם כרבי שהרי הוא מוסיף על ר"א בן ר"ש ואינו חולק שבין האולם למזבח הוא צפון, אך יש לומר שהמשנה היא כרבי ולדבריו הפר יכול לעמוד בכל העזרה, אך גם לר"א בן ר"ש יכלו להעמידו בין המזבח לכותל ומה שלא עשו כך הוא בגלל חולשתו של הכה"ג וא"כ אפשר להעמיד גם לרבי ומה שהעמידוהו בין האולם למזבח הוא בגלל חולשתו של הכה"ג.

ראש הפר היה לדרום ופניו למערב והינו שעקמו את ראשו ומה שלא היה מונח כולו בצורה ישרה שחששו שירכיץ גללים. שנו בברייתא שבשעת סמיכה הזבח עומד בצפון ופניו למערב, והסומך עומד במזרח ופניו למערב, ומניח שתי ידיו בין קרניו של הזבח, ולא היה דבר שחוצץ בין ידו לזבח, ומתודה על חטאת עוון חטאת ועל אשם עוון אשם, ועל עולה לר' יוסי הגלילי עוון לקט שכחה ופאה ומעשר עני, ולר"ע עולה באה רק על עשה ועל לאו שניתק לעשה, עמוד ב ור' ירמיה אמר שמחלקותם היא בלאו של נבילה שלר"ע הוא לאו גמור ולוקים עליו, ולר' יוסי הגלילי יש אחריו עשה של נתינה לגר ולא לוקים, ולאביי לכו"ע לוקים על נבילה, ונחלקו שלר"ע לוקים על לאו של לקט ותעזוב שכתוב אח"כ הכוונה שיעזוב מתחילה, ואם לא השאיר לוקה ולר' יוסי אינו לוקה כי תעזוב משמע עכשיו, לנתק את הלאו.

לר"מ סדר הוידי הוא עויתי חטאתי פשעתי, וכן כתוב בשעיר המשתלח והתודה עליו את כל עוונות בית ישראל ואת כל פשעיהם, וכן אמר משה נושא עוון ופשע וחטאה, ולחכמים עוונות זה זדונות, כמו שכתוב הכרת תכרת הנפש ההיא עוונה בה, פשע זה מרד כמו שכתוב מלך מואב פשע בי, וכן כתוב אז תפשע לבנה בעת ההיא, חטאתם זה שגגה כמו שכתוב נפש כי תחטא בשגגה, אך קשה שאם התוודה על זדון אין מה להתוודות על שגגות, אלא מתודה מהקל לחמור חטאתי עויתי פשעתי, וכן אמר דוד חטאנו עם אבותינו עוינו והרשענו, וכן אמר שלמה חטאנו העוינו רשענו, וכן אמר דניאל חטאנו ועוינו הרשענו ומרדנו, ומה שאמר משה נושא עוון ופשע וחטאה הכוונה בתפילה הזו שאחר שחטאו ישראל ועשו תשובה יעשו להם הזדונות כשגגות, רב פסק כחכמים, ואף שבכל אופן הלכה כרבים, החידוש הוא שאף שמסתבר טעמו של ר"מ שיש לו ראיות מהפסוקים בכ"ז הלכה כחכמים, ש"צ אחד ירד לפני רבה ועשה כר"מ אמר לו איך אתה עוזב את הרבים, אמר להם אני סובר כר"מ כמו שמשמע בתורת משה.

שנו בברייתא שמה שכתוב בפסוק וכפר מדובר בכפרת דברים ואין לומר שמדובר בכפרת הדם, כי גם בשעיר המשתלח כתוב כפרה, ושם הכוונה כפרת דברים, וגם בפר הוא כפרת דברים, ואם נפרוך את מה שלמדו משעיר המשתלח, יש פסוק והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו, וא"כ הפר עדיין לא נשחט ולא מדובר בכפרת דם, והפירכה היא שנלמד משעיר פנימי שכפרתו בדמים, לכן יש ללמוד מהפסוק וכפר שעדיין לא נשחט הפר,

דף לו והוידי הוא בלשון אנא, ולומדים מהכפרה שנאמרה אצל משה בחורב, אנא חטא העם הזה, והוידי הוא בשם ולומדים

דף לה גמרא רב יוסף אומר שבית הפרוה נקראה כך שהיא נבנתה ע"י מכשף ששמו פרוה.

פרסו סדין של בוך, מבאר רב כהנא שהכה"ג יכיר שעבודת היום בבגדי בוך,

המשנה מסכמת את מניין המנים של הבגדי בוך, לומר שלא יפתחו מהמניין הכולל, אך ניתן להוסיף או להפחית בבגדי הבוקר או הערב, ור"מ ורבנן לא נחלקו על בגדי השחר שהיו כבדים יותר, ואמר רב הונא בר רב עילאי שהמקור לכך הוא ממה שכתוב ג' פעמים בד בד בד והיינו המוכחר שבבד, עמוד ב אך יש להקשות ממה שכתוב ביחזקאל ולבשו בגדים אחרים משמע שהם חשובים יותר ויש לומר שפחותים מהראשונים.

רב הונא בר יהודה או רב שמואל בר יהודה אמרו שאחר גמר העבודה כהן שעשתה לו אמו כתונת יכול ללבשה ולעבוד בה עבודת יחיד, ורק אם מסרה לציבור, והחידוש בזה הוא שלא חוששים שלא מסרה לציבור בלב שלם, אמרו על ר' אלעזר בן חרסום שאמו עשתה לו כתונת מב' ריבוא מנים ואחיו הכהנים לא הניחוהו ללבשה, שהיה נראה בה כערום, אך יש להקשות שאם היה החוט כפול שש איך היה נראה בשרו, ואביי מבאר שהיה נראה כיון הנראה בכלי זכוכית.

שנו בברייתא שכשעני בא לדין אומרים לו מדוע לא עסקת בתורה, אם הוא אומר שהיה עני וטרוד בפרנסתו, אומרים לו האם היית עני כהלל שעבד והשתכר טרפעיק, ונתן חציו לשומר בית המדרש וחציו לפרנסת משפחתו, ופעם לא הרויח כלום ולא נתנו השומר להכנס לביהמ"ד, ועלה וישב בפי הארובה כדי לשמוע דברי אלוקים חיים מפי שמעיה ואבטליון, ואותו יום היה ער"ש והיה תקופת טבת, וירד עליו שלג וכשעלה עמוד השחר אמר שמעיה לאבטליון בכל יום הבית מאיר ומדוע היום אפל אולי היום מעונן, הציצו וראו דמות אדם בארובה, עלו ומצאו עליו ג' אמות שלג, פרקוהו ורחצוהו וסכוהו והושיבוהו נגד המדרוה, ואמרו ראוי זה לחלל עליו השבת.

כשעשיר בא לדין אומרים לו מדוע לא עסקת בתורה אם אומר עשיר הייתי וטרוד בנכסי אומרים לו האם היית עשיר יותר מר"א בן חרסום שקיבל מאביו בירושה אלף עיירות ביבשה ואלף ספינות בים, וכל יום לקח נוד קמח על כתפו והלך מעיר לעיר וממדינה למדינה כדי ללמוד תורה, ופעם מצאוהו עבדיו והעבירוהו בעל כרחו, אמר להם בבקשה הניחוני ואלך ללמוד תורה ואמרו לו שבועה בחיי ר"א בן חרסום שלא מניחים לך, ומימיו לא הלך לראות מי היו ועסק בתורה כל היום וכל הלילה.

כשרשע בא לדין אומרים לו מדוע לא עסקת בתורה, אם אמר הייתי נאה וטרוד ביצרי אומרים לו האם היית נאה מיוסף שכל יום היתה אשת פוטיפר משדלת אותו, ובגדים שלבשה בבוקר לא לבשה בערב, ומה שלבשה בערב לא לבשה בבוקר, ואמרה לו שישמע לה ולא הסכים אמרה לו שתחבשהו בבית האסורים, אמר לה ה' מתיר אסורים, אמרה לו שתכפוף קומתו, אמר לה ה' זוקף כפופים, אמרה לו שתסמא עינו, אמר לה ה' פוקח עוורים, נתנה לו אלף ככרי כסף לשמוע אליה לשכב אצלה להיות עמה, ולא הסכים, וביאור הפסוק לשכב אצלה בעוה"ז להיות עמה לעוה"ב, וא"כ הלל מחייב את העניים ר"א בן חרסום מחייב את העשירים ויוסף מחייב את הרשעים.

משנה בא הכה"ג לפרו שעמד בין האולם למזבח ראשו לדרום ופניו למערב, והכהן עומד במזרח ופניו למערב, וסמך שתי ידיו עליו והתודה ואמר אנא ה' עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתך, אנא ה' כפר נא לעוונות ולפשעים ולחטאים שעויתי ופשעתי ושחטאתי לפניך אני וביתך ככתוב בתורת משה עבדך מפי כבודך,

מעגלה ערופה שכתוב שם כפרה והיה וידוי בשם, ואביי מקשה, שאמנם לא לומדים חורב מעגלה ערופה כיון שהיה אח"כ אך עגלה ערופה ניתן ללמוד מחורב, וכתוב בעגלה שהכהנים מתודים **כפר לעמך ישראל** ולא כתוב שמתודים באנא.

רבי לומד מהפסוק כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו, שמשאמר שכשאני מזכיר את שם ה' אתם תתנו גודל לאלוקינו, וחנניה בן אחי ר' יהושע לומד את זה מהפסוק **זכר צדיק לברכה** שכשמזכירים את שם צדיקו של עולם אתם תנו ברכה.

משנה הכה"ג בא למזרח העזרה לצפון המזבח והסגן מימינו וראש בית אב משמאלו, ועמדו שם שני השעירים, והיתה שם קלפי עם שני גורלות שעשויים מברוש, ובן גמלא עשאם מזהב והזכירוהו לשבח, בן קטין עשה י"ב דדים לכיור שהיו לו רק שנים, והוא עשה מוכני לכיור כדי שמימיו לא יפסלו בלינה, ומונבו המלך עשה את כל ידות הכלים של יו"כ מזהב והליני אמו עשתה נברשת זהב על פתח ההיכל, והיא עשתה גם טבלא של זהב שהיתה כתובה עליה פרשת סוטה, ולנקנור נעשו ניסים דלתותיו והזכירו את כולם לשבח. **גמרא** כתוב במשנה לצפון המזבח ומשמע שהמזבח עצמו לא היה בצפון כר"א בן יעקב שדורש את הפסוק **צפונה לפני ה'** שכל הצפון יהיה פנוי, אך קשה שהמשנה הקודמת היא כדעת ר"א בר"ש, ויש לומר במשנה הקודמת שהפר לא היה ממש בין האולם למזבח אלא בצפון כנגד בין האולם למזבח.

רב יהודה אומר שהמהלך מימין רבו הוא בור, אך קשה ששנינו במשנתנו שהסגן הלך מימין לכה"ג, וכן ישנה ברייתא שג' אנשים שהולכים בדרך הרב הולך באמצע, גדול מימינו וקטן משמאלו ורב שמואל בר פפא ביאר במשנה שהלך קצת לפניו כדי לכסות את רבו, ואף ששנינו שהמהלך כנגד רבו הוא בור, ואחורי רבו הוא מגסי הרוח, יש לומר שמכסה מקצת מצד רבו.

שנו בברייתא על הפסוק ונתן אהרן על שני השעירים גורלות, והם כשרים מכל דבר, ואין לומר שיתן שנים על כל אחד מהשעירים, שכתוב בהמשך **גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל** ויש לה' רק גורל אחד, וכן לעזאזל רק אחד, ומה שכתוב **גורלות**, הכוונה שיהיו שוים שלא יהיה אחד של זהב והשני של כסף, אחד גדול ואחד קטן, ולמדו מגורלות אפילו מכל דבר, והחידוש בזה שלא נאמר שילמדו מציץ שהיה רק מזהב וכתוב פעמיים גורל לרבות של זית אגוז או ברוש.

בן קטין עשה י"ב דדים לכיור כדי שיי"ב כהנים העסוקים בתמיד יקדשו ידיהם ורגליהם יחד, בבוקר כשמילאו את הכיור מלאו מהעליון ובערב קדשו ידיהם ורגליהם מהתחתון. **אביי מסביר** שמוכני הוא גלגל שמשקע את הכיור בבור.

מונבו עשה את ידות הכלים מזהב **עמוד ב** ומה שהכלים עצמם לא היו מזהב מדובר בסכינים שאינם יכולים להיות מזהב, אך ישנה ברייתא שמפרטת שעשה את כני הכלים ואוגני הכלים וידות הכלים וידות הסכינים מזהב, יש לומר שמדובר בקתות הקרדומות והמגלות.

בשעה שזרחה החמה יצאו ניצוצות מהנברשת של הילני, וידעו כולם שהגיע זמן קר"ש, אך קשה ששנינו שהקורא קר"ש עם אנשי משמר ואנשי מעמד לא יצא שאנשי משמר מקדימים ואנשי מעמד מאחרים, אביי מבאר שהסימן של הנברשת היה לשאר העם שבירושלים.

לכאורה יש להוכיח מהמשנה שניתן לכתוב מגילה עם פסוקים שתינוק יתלמד בה, ור"ל דוחה שלא כתבו את כל המילה אלא בראשי תיבות, אך קשה ממה ששנינו שהכהן שכותב רואה מה שכתוב בטבלא, ויש לבאר שהכהן רואה וכותב כמו שכתוב בטבלא, אך קשה ששנינו שכותב מה שכתוב בטבלא ומה שכתוב בה, **אם שכב איש אותך ואם לא שכב אם שטית ואם לא שטית**,

דף לח יש לומר שכתוב חלק בראשי תיבות ותחילת הפסוקים כתובים במילים שלימות.

שנו בברייתא שניקנור הלך להביא דלתות מאלכסנדריה שבמצרים, וכשחזר לירושלים עמד לטבעו נחשול שבים, והטילו לו דלת אחת לים, ולא נח הים מזעפו, וכשביקשו להטיל דלת נוספת כרך אותה

ואמר שיטילוהו עמה, מיד נח הים מזעפו, אך הוא היה בצער על הדלת השניה, ושכהגיעו לנמל עכו בצבצה ויצאה מתחת הספינה, ויש אומרים שבריה בים בלעה אותה והקיא אתה ליבשה, ועליה אמר שלמה קורות **בתינו ארזים והיטנו ברותים**, ויש לקרוא בריית **ים**, וכששינו את כל השערים שבמקדש לזהב שינו את כולם חוץ משער ניקנור שנעשו בו ניסים, או שהנחושת שלהם היתה כזהב, ור"א בן יעקב אומר שהן היו מנחושת מזוקקת והיא האירה כשל זהב.

משנה את אלו הזכירו לגנאי: בית גרמו לא רצו ללמד את מעשה לחם הפנים, ובית אבטינס לא רצו ללמד על מעשה הקטורת, הוגרס בן לוי לא רצה ללמד פרק בשיר שידע, בן קמצר לא רצה ללמד את מעשה הכתב, ועל הראשונים נאמר **זכר צדיק לברכה** ועל האחרונים נאמר **שם רשעים ירקב**. **גמרא** בית גרמו היו בקיאים בעשיית לחם הפנים אך הם לא רצו ללמד, וחכמים שלחו להביא אומנים מאלכסנדריה ואמנם אפו כמותם אך לא ידעו לרדות כמותם, שבית גרמו היו מסיקים מבפנים ואופים בפנים, ואילו האומנים האחרים אפו והסיקו מבחוץ, ושל בית גרמו לא התעפשה ושל החדשים התעפש, ואמרו חכמים כל מה שהקב"ה ברא הוא לכבודו שכתוב **כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו** והחזירו למקומם ולא רצו, ובאו כשכפלו להם שכרם, בתחילה לקחו י"ב מנה ואח"כ כ"ד מנה, ולר' יהודה בתחלה לקחו כ"ד מנה ואח"כ מ"ח מנה, ואמרו להם מדוע אינכם רוצים ללמד אמרו להם שבית אבא ידעו שביהמ"ק יחרב ולא ילמד אדם שאינו מהוגן ויעשה כן לכבוד ע"ז והזכירו אותם לשבח שמעולם לא יצאה פת נקיה ממשפחתם, שלא יאמרו שהם נהנים מעשיית לחם הפנים, וכתוב **והייתם נקיים מה' ומישראל**.

בית אבטינס היו בקיאים בעשיית הקטורת אך לא רצו ללמד, ושלחו חכמים להביא אומנים מאלכסנדריה, והם פייטמו כמותם אך לא היה מעלה עשן כמותם של בית אבטינס היה העשן מיתמר כמקל, ושל החדשים התפור, וכששמעו על כך חכמים אמרו כל מה שברא ה' לכבודו בראו, שכתוב **כל פעל ה' למענהו** והחזירו את בית אבטינס, ולא באו עד שכפלו שכרם, בתחילה לקחו י"ב מנה ואח"כ כ"ד מנה, ולר' יהודה בתחילה הם לקחו כ"ד מנה ואח"כ מ"ח מנה, ואמרו להם מדוע אינכם רוצים ללמד, אמרו לחכמים שידעו בית אבא שביהמ"ק עתיד ליחרב ולא ילמד אדם שאינו הוגן ויעבוד בכך לע"ז, והזכירו אותם לשבח שמעולם לא יצאה כלה מבושמת מביתם, וכשנשאו אשה התנו עמה שלא תתבשם, כדי שלא יאמרו שהם נהנים ממעשה הקטורת, שכתוב **והייתם נקיים מה' ומישראל**, ור' ישמעאל אמר שפעם הלך ומצא אחד מבני בניהם ואמר לו שאבותיו רצו להרבות כבודם ולמעט כבוד המקום, עכשיו כבוד המקום מונח במקומו ואילו כבודם התמעט, ור"ע אמר שר' ישמעאל בן לוגא סיפר לו שיצא ללקט עשבים עם אחד מבני בניהם, וראה שהוא צחק ובכה אמר לו מדוע בכית אמר לו שנזכר בכבוד אבותיו, וצחק שעתיד הקב"ה להחזיר להם הכבוד, ונזכר בכך כי ראה עשב מעלה עשן ובקש ממנו ר' ישמעאל שיראהו לו ואמר לו שיש להם שבועה שאין מראים אותו לאף אחד, ור' יוחנן בן נורי אמר שמצא פעם זקן אחד עם מגילת סממנים בידו אמר לו מאין אתה, ואמר שהוא ממשפחת בית אבטינס ובידיו מגילת סממנים וביקש ממנו להראות לו ואמר שכשבית אבא היו קימים לא מסרוהו לאף אדם ועכשיו קח לך והזהר בה, ור' יוחנן אמר לר"ע, ואמר ר"ע שא"כ אין לספר בגנותם, וע"ז אמר בן עזאי בשמך יקראוך ובמקומך יושיבוך **עמוד ב** ומשלך יתנו לך שאדם לא נוגע במוכן לחבירו, וכן אין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימה.

כשהוגרס בן לוי נתן קולו בנעימה הוא הכניס את גודלו לפיו והניח אצבעו בין הנימים ונרתעו אחיו הכהנים לאחוריהם מכת הקול.

בן קמצר נטל ד' קולמוסים בין אצבעותיו וכתב תיבה של ד' אותיות בכת אחת, אמרו לו מדוע אינך מלמד את חכמתך ולא מצא תשובה, וכל האחרים מצאו תשובה, ועל הראשונים נאמר **זכר צדיק לברכה**, ועל בן קמצר וחביריו נאמר **שם רשעים ירקב**

שתעלה רקבובית בשמש, שלא קוראים על שמש, ורבינא שואל שהיה מעשה בילד דואג בן יוסף שאמו מדדה אותו בטפחים והביאה משקלו זהב להקדש וכשגבר האויב טבחה אתו ואכלתו וקונן עליה ירמיהו **אם תאכלנה נשים פרים עוללי טיפוחים**, ורוח הקודש השיבה **אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא**, והוא נקרא ע"ש רשע אך באמת לא היה לו סוף טוב,

ר' אלעזר אומר שצדיק נזכר מעצמו על מעשיו שכתוב **זכר צדיק לברכה**, ואילו רשע נזכר ע"י חבריו שכתוב **שם רשעים** בלשון רבים,

רבינא אומר לאחד שהיה מסדר אגדות לפניו מנין מה שאומרים **זכר צדיק לברכה** אמר לו שזה פסוק מפורש במשלי, אך שאל אותו מנין מקור לכך מהתורה, אמר לו שכתוב **וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה ואברהם היה יהיה לגוי גדול**, שהזכירו וברכו, ושאל רבינא מנין המקור ששם רשעים ירקב אמר לו שגם זה פסוק מפורש, אמר רבינא מנין המקור לכך מהתורה, אמר לו שכתוב **ויאהל עד סדום ואח"כ כתוב ואנשי סדום רעים וחטאים**,

ר' אלעזר אומר שיש צדיק שגר בין רשעים ולא למד ממעשיהם וזה עובדיה שגר עם איזבל ואחאב, ורשע גר בין צדיקים ולא למד ממעשיהם זה עשו, ועוד אמר ר' אלעזר שמהברכה של הצדיקים לומדים קללה לרשעים שכתוב על אברהם **כי ידעתיו למען אשר יצוה את בנו ואח"כ כתוב זעקת סדום ועמורה כי רבה**, ומהקללה של הרשעים לומדים ברכה לצדיקים שכתוב **ואנשי סדום רעים וחטאים ואח"כ כתוב וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו**.

עוד אמר ר' אלעזר שהעולם נברא אפילו בשביל צדיק אחד שכתוב **וירא אלוקים את האור כי טוב וטוב הוא צדיק שכתוב אמרו צדיק כי טוב**.

עוד אמר ר"א שהמשכח דבר מתלמודו גורם גלות לבניו שכתוב **ותשכח תורת אלוקיך אשכח בניך גם אני**, ור' אבהו אמר שמורידים אותו מגדולתו שכתוב **גם אתה הדעת מאסת ואמאסך מכהן לי**.

ר' יוחנן אמר שצדיק לא נפטר מהעולם אם לא נולד צדיק כמותו שכתוב **וזרח השמש ובא השמש** עד שלא כתבה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל.

עוד אמר ר' יוחנן שה' ראה שצדיקים מועטים שתלם בכל דור, שכתוב **כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל**, והעולם מתקיים אפילו בשביל צדיק אחד שכתוב **צדיק יסוד עולם** ור' חייא בר אבא למד את זה מהפסוק **רגלי חסידי ישמור** וכתוב חסידו בלי ו'.

ר' יוחנן אמר שאם עברו רוב שנותיו של אדם ולא חטא לא יחטא שוב, שכתוב **רגלי חסידי ישמור ואצל ר' שילא** אמרו שאם בא לידי אדם עבירה פעמיים ולא חטא לא יחטא שוב שכתוב **רגלי חסידי ישמור**.

ר"ל למד מהפסוק **אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן** שאם אדם רוצה להטמא פותחים לו והבא להטהר מסייעים לו, ולמדו אצל ר' ישמעאל משל לאדם שמוכר נפט

דף לט ואפרסמון שאם מגיע אדם למדוד נפט אומרים לו מדוד לעצמך, אך אם בא למדוד אפרסמון אומרים לו המתן ונמדוד עמך כדי שנתבסם יחד, ועוד שנה ר' ישמעאל שעבירה מטממת הלב שכתוב **אל תטמאו בהם ונטמאתם בהם**, ולא קוראים ונטמאתם אלא ונטמאתם, ושנו חכמים שהטמא עצמו מעט מטמאים אותו הרבה וכן אם נטמא מלמטה מטמאים אותו מלמעלה נטמא בעוה"ז מטמאים אותו לעוה"ב ומצד שני למדו מהפסוק **והתקדישתם והייתם קדושים** שאם אדם מקדש עצמו מעט מקדשים אותו הרבה מקדש עצמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה, קידש עצמו בעוה"ז מקדשים אותו לעוה"ב.

פרק טרף בקלפי

משנה הכה"ג הפך בקלפי והעלה ב' גורלות אחד כתוב בו לה' ואחד כתוב בו לעזאזל הסגן עמד בימינו וראש בית אב לשמאלו אם גורל ה' עלה בימינו אומר הסגן אישי כהן גדול הגבה ימינך ואם עלה בשמאלו אומר לו ראש בית אב הגבה שמאלך, ומניח את ידיו על השעירים ואומר לה' חטאת, ולר' ישמעאל אומר רק לה' וכולם עונים אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. **גמרא**

הכה"ג מהפך בקלפי כדי שלא יכוון לקחת הגורלות, לרבא הקלפי היתה מעץ ושל חול והיא מחזיקה רק שתי ידים, ורבינא אומר שמובן מדוע החזיקה רק ב' ידים כדי שלא יכוון לקחת אך מדוע לא קידשוה ואמר רבא כי לא עושים כלי שרת מעץ ולא עשאוה מכסף או זהב שהתורה חסה על ממונם של ישראל,

ר' יהודה אמר בשם ר"א שהסגן וכה"ג מכניסים ידיהם לקלפי ואם עלה ה' בימינו של כה"ג אומר לו הסגן אישי כהן גדול הגבה ימינך ואם עלה בימינו של הסגן ראש בית אב אומר לכה"ג אמור דברך והסגן עצמו אינו אומר כיון שלא עלה ביד הכה"ג חלשה דעתו, ונחלקו ר"א והתנא של המשנה האם עדיף ששל ה' יצא בימין או שאין הבדל בין ימין הסגן לשמאלו של כה"ג ור' חנינא סגן הכהנים הוא שחולק על ר"א שהוא אומר שמה שהסגן מימין הכה"ג כדי שאם יארע לו פסול יכנס הסגן תחתיו ולר"א הסגן גם מוציא את הגורל.

שנו בברייתא שכל ארבעים שנה ששימש שמעון הצדיק לא עלה גורל ה' בשמאל, ואח"כ לפעמים עלה בשמאל וכן בימי שמעון הצדיק היה לשון של זהורית מלבין ואח"כ לעתים הלבין ולעיתים לא הלבין, ובימי לא כבה נר מערבי ואח"כ כבה לעיתים, ובימי היה עשן המערכה מתגבר מעצמו ולא הוצרכו להביא עצים ואח"כ לעתים לא היה מתגבר והוצרכו להביא עצים, ובימי היתה ברכה בעומר ובלחם הפנים וכל כהן שקיבל כזית לעתים אכל ושבע ולעתים השאיר ואח"כ נשלחה קללה וכל כהן קיבל כפול והצנועים משכו ממנו ידיהם והגרגרנים נטלו ואכלו והיה מעשה שכהן אחד נטל חלקו וחלקו חבירו וקראו לו בן חמצן עד מותו **עמוד ב** וחמצן הוא חטיפה כמו שכתוב **אלוקי פלטני מיד רשע מכף מעול וחומץ**, ורבא למד מהפסוק **אשרו חמוץ ולא כתוב אשרו חומץ**.

שנו בברייתא שבשנה שנפטר בה שמעון הצדיק הוא אמר שהוא ימות בשנה זו ואמרו לו מנין אתה יודע, אמר שתמיד הזדמן לי זקן אחד בקדש הקדשים שהיה לבוש לבן ונכנס ויצא עמי, והשנה היה לבוש שחורים ונכנס ולא יצא עמי, אחר החג חלה ז' ימים ומת ומאז נמנעו הכהנים מלברך בשם.

שנו בברייתא שמ' שנה קודם החורבן לא היה גורל עולה בימין ולא היה מלבין לשון של זהורית, ונר מערבי כבה ודלתות ההיכל נפתחו מעצמם עד שגער בהם ר' יוחנן בן זכאי היכל היכל מדוע אתה מבעית עצמך אף שידוע שסופך להחרב וזכריה כבר התנבא עליך **פתח לבנון דלתיך ותאכל אש בארזיך**, ור' יצחק בן טבלאי מבאר שנקרא לבנון שהוא מלבין עוונותיהם של ישראל, ורב זוטרא בר טוביה מוסיף שהוא נקרא יער הלבנון שכמו שיער מבלבב כך בביהמ"ק היה לבלוב אילן כמו שאמר רב הושעיא שכששלמה בנה את ביהמ"ק נטע מיני מגדים של זהב והם הוציאו פירות בזמנם וכשנשבה בהם הרוח נשרו הפירות כמו שכתוב **יעש כלבנון פרו** ומהם התפרנסו הכהנים, וכשנכנסו הנכרים להיכל הם יבשו שכתוב **ופרח לבנון אומלל** והקב"ה עתיד להחזיר לנו כמו שכתוב **פרוח תפרח ותגל אף גילת ורנן כבוד הלבנון ניתן לה**.

שנו בברייתא שהכה"ג הזכיר את השם י' פעמים: ג' בוידי ראשון וג' בוידי שני וג' בשעיר המשתלח, ואחד בגורל, וכבר אמר אנא ה' ונשמע קולו ביריחו והמרחק מיריחו לירושלים י' פרסאות וציר דלתות ההיכל נשמע במרחק ח' תחומי שבת והעזים שביריחו היו מתעטשות מריח הקטורת, והנשים שביריחו לא הוצרכו להתבשם בגלל ריח הקטורת, וכלה בירושלים לא היתה צריכה להתקשט בגלל ריח הקטורת, ור' יוסי בן דולגאי אמר שעזי אביו בהרי מכמר היו מתעטשות מריח הקטורת, ור' יהושע בן קרחה אמר שאמר לו זקן אחד שהריח ריח קטורת מכתלי מקדש שילה.

ר' ינאי אומר שהעלאת הגורל מהקלפי מעכבת אך הנחה על השעירים אינה מעכבת, ולר' יוחנן גם העלאה אינה מעכבת, ולא נחלקו לדעת ר' יהודה שדברים הנעשים בחוץ אינם מעכבים ביוה"כ, ונחלקו לר' נחמיה שדברים שנעשים בבגדי לבן בחוץ מעכבים האם גם עליית הגורל מעכבת, ללישנא בתרא לר' נחמיה

ודאי מעכב, ונחלקן לר' יהודה, שלר' יוחנן העלייה אינה מעכבת, ולר' ינאי עליית הגורל מעכבת שכתוב פעמיים אשר עלה, וישנה ברייתא שמצוה להגריל ואם לא הגריל כשר וללישנא קמא ברייתא זו היא כר' יהודה שאין דבר המעכב בחוץ,

דף מ אך ללישנא בתרא לר' יוחנן זה מובן כי לר' יהודה אין דבר שמעכב בחוץ אך לר' ינאי עניין הגורל מעכב בחוץ ויש לומר שהוא יגרוס בברייתא הזו שמצוה להניח, אך קשה מברייתא נוספת שאומרת שמצוה להגריל ולהתודות, ואם לא הגריל והתודה כשר, ואין לגרוס כאן להניח, כי כתוב בסיפא שר"ש אומר שאם לא הגריל כשר אך אם לא התודה פסול, ואין לומר שלא הגריל הכוונה לא הניח כי א"כ ר"ש סובר שהגרלה מעכבת, ויש ברייתא שאומרת שאם מת אחד מהשעירים לר"ש מביא אחר בלי הגרלה, ויש לומר שר"ש לא הבין את דברי רבנן והוא אומר להם שאם הגרלה היא כמשמעה אני חולק רק בוידוי אך אם אתם מתכוונים להנחה אני סובר שגם היא אינה מעכבת כלל, וישנה ברייתא שבמתנות שבפנים פר מעכב את השעיר ושעיר לא מעכב את הפר, ופר מעכב הכוונה שאם הקדים את מעשה השעיר לפר לא עשה כלום, וא"כ מה שפר לא מעכב את השעיר אם נפרש שהקדים את מתנות הפר בפנים קודם השעיר ודאי שזה מעכב כי כתוב חוקה, אלא הכוונה שהקדים את מתנות הפר קודם הגרלה וכמו שהסדר אינו מעכב כך ההגרלה עצמה אינה תעכבת, ויש לדחות שהכוונה שהקדים את מתנות הפר במזבח קודם שנתן מתנות השעיר בהיכל וכדעת ר' יהודה שדברים שנעשים בבגדי לבן בחוץ אינם מעכבים, אך יש לדחות, ששינוי להדיא מתנות שבפנים, אלא ר' ינאי יפרש שברייתא זו היא כדעת ר"ש שהגרלה אינה מעכבת, או שהברייתא כר' יהודה והסדר אינו מעכב אך הוא מודה שההגרלה מעכבת.

עמוד ב ונחלקו לשיטתם ששינוי בברייתא על הפסוק **יעמד חי** שלר' יהודה הוא זקוק לעמוד חי עד מתן דמים של חבירו, ולר"ש עד שעת וידוי ונחלקו בפסוק **לכפר** שלר' יהודה מדובר בכפרת דמים כמו שכתוב אח"כ **וכלה מכפר את הקודש** שזה כפרת דמים ולר"ש הפסוק הזה מדבר בכפרת דברים,

ישנה ברייתא ששאלו תלמידי ר"ע אם עלה הגורל בשמאל אם יכול להחזיר לימין, ואמר ר"ע שלא יתנו מקום לצדוקים לרדות בהם, שאנו עושים בדיוק כמו שכתוב, ומשמע שלולא כן היה מעכב ואם נאמר שהגרלה מעכבת א"כ אם כשעלה הגורל בשמאל הוא נקבע כך, וא"א להחזיר, ורבא מבאר ששאלתם היתה שכשעלה הגורל בשמאל האם יחזירו את הגורל עם השעיר לימין, ואמר להם שלא יתנו מקום לצדוקים לרדות, וישנה ברייתא שדורשת שאם היה כתוב **אשר עליו** היינו מבינים שצריך להניח עליו אך כתוב **אשר עלה עליו** לומר שמספיק להעלות, ומשמע שזה מצוה להעלות ולא מסתבר שהנחה אינה מצוה, אלא שבא לומר שהגרלה מעכבת והנחה לא, ומבאר רבא שהכוונה בברייתא שאם היה כתוב **אשר עליו** היינו דורשים שיניחנו עליו עד השחיטה קמ"ל שמספיק רק כשעלה הגורל, ויש להוכיח ששינוי שלמדו מהפסוק **ועשהו חטאת** שרק הגורל עושהו חטאת ולא השם שלכאורה נדרוש ק"ו שאם בכל קרבן קידש השם והגורל אינו מקדש א"כ במקום שהגורל מקדש ודאי שהשם יקדש, אך נאמר **ועשהו חטאת** שרק הגורל מקדשו,

דף מא וסתם ברייתא בסיפרי היא כדעת ר' יהודה וא"כ הוא סובר שהגרלה מעכבת.

רב חסדא אומר שקינים מתפרשות לחטאת או עולה בליקחת בעלים או בעשיית כהן, ומבאר רב שימי בר אשי בטעמו, שכתוב **ולקחה ועשה** שלקחה או עשייה קובעות. אך קשה ממה שהגורל קובע בשעיר והוא לא שעת לקיחה ולא שעת עשייה, ורבא מבאר בברייתא שלומדים שבשאר קרבנות הגורל אינו מקדש כלל אך השם מקדש או בשעת עשייה או בשעת לקיחה, ושעיר שהגורל מקדש ואינו שעת עשייה או לקיחה ודאי שיקדש השם בשעת לקיחה או עשייה ואומר הפסוק **ועשהו חטאת** שרק הגורל עושהו חטאת, ויש להוכיח ממה ששינוי שמטמא מקדש עני שהפריש מעות לקינו והעשיר, ואח"כ פירש מה לחטאתו ומה לעולתו יוסיף

ויביא חטאתו מדמי חטאתו אך לא יוסיף להביא עולה מדמי עולתו, ורואים שקובע אף שאינו שעת לקיחה או עשייה, ורב ששת דוחה שר' הושעיא אומר שמטמא מקדש עשיר שהביא קרבן עני לא יצא וא"כ איך קבע אם לא יצא, אלא הקביעות היא שכבר אמר בעניותו וא"כ גם עני שהעשיר קבע כבר בעניותו בשעת הפרשה, ולרב חנא שאמר בשם ר' יאשיה שעשיר שהביא של עני יצא אף שאינו שעת עשייה או לקיחה **עמוד ב** צריך להוסיף ואח"כ לקח ואמר.

מה שכתוב בברייתא שאם לקח מוסיף ומביא חובתו, לכאורה הכוונה שפודה אך יש לדחות שאין לעוף פדיון אלא מפרש רב פפא שלקח רק פרידה אחת ואם קנה עולה יוסיף לחובתו מדמי חטאת והיא הולכת לנדבה אך אם קנה חטאת לא יוסיף להביא חובתו מדמי עולתו אלא החטאת תלך למיתה,

נחלקו במטמא מקדש האם עשיר שהביא קרבן עני יצא, ולגבי מצורע שנינו שעני שהביא קרבן עשיר יצא ועשיר שהביא של עני לא יצא, ויש לחלק שבמצורע עשיר יש מיעוט **זאת**, ועני שהביא של עשיר יצא כי יש ריבוי **תורת**, וכן יש שינוי להדיא ברייתא שעני שהביא של עשיר יצא שהתרה מתורת ועשיר שהביא עני התמעט **מזאת**, ולא לומדים עני מעשיר כי יש מיעוט נוסף **ואם דל הוא**.

משנה קשרו לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח והעמידוהו כנגד שילוחו ואת הנשחט העמידו כנגד בית שחיטתו ובא שוב אצל הפר, וסומך ידיו ומתודה אנה ה' חטאתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושך אנה בשם כפר לעוונות ולפשעים ולחטאים שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך אני וביתי ובני אהרן ככתוב בתורת משה עבדך **כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאותיכם לפני ה'** וכולם עונים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. **גמרא** הסתפקו בדברי המשנה ולנשחט אם הכוונה שקשרו לו או שהעמידוהו, ויש להוכיח שרב יוסף שנה שקשר לשון של זהורית בראש המשתלח והעמידו כנגד בית שילוחו ולנשחט כנגד בית שחיטתו שלא יתערבו, ומשמע שקשרו גם לנשחט כי אם רק לענין העמדה איך לא יתערבו בשעירים אחרים,

ר' יצחק שמע שיש שתי לשונות בפרה ובשעיר ובאחד שמע שיש שיעור ובאחר אין שיעור ולא ידע במה, ורב יוסף רצה להוכיח מסברא שמשלח שצריך לחלק את הלשון צריך שיעור אך בפרה לא צריך, ורמי בר חמא דוחה שגם בפרה צריך כובד ורבא אומר שנחלקו התנאים האם צריך כובד בפרה, ואביי רצה להוכיח ששינוי לגבי פרה שכורך את העץ ארו והאזוב בשיירי לשון משמע שיש חלוקה, ויש לגרוס בזנב לשון.

רב סובר שאם השלהבת קלטה את העץ ארו והשני תולעת כשר, ומה שכתוב בברייתא שלשון שהתהבהבה יביא לשון אחרת לקדש, מחלק אביי שבאש קולחת יביא אחרת ובנכפפת כשרה, רבא אמר שנחלקו אם צריך כובד שלרבי כורכם כדי שיהיו באגודה אחת ולר"א בן ר"ש כדי שיהיה בהם כובד ויפלו לשריפת הפרה.

רב דימי אמר שהוא שמע ג' לשונות פרה שעיר ומצורע ואחת משקלה י' וזו ואחת ב' סלעים ואחת שקל ואינו יודע לחלק בהם.